

O B S A H

	Strana
Předmluva vydavatelů	7

První kniha.

Teleologie jako způsob myšlení. (Str. 15—78)

I. Úvod a rozhled do dosavadních výsledků badání o teleologii	17
1. Vývoj	17
2. Souhrn výsledků panujícího učení	21
II. Útvar zásady o dostatečném důvodu v teleologii	23
1. Běžné učení	23
2. Teleologie a obrácená kausalita	27
3. Účelovost (finalita) a ratio sufficiens essendi	31
4. Účelovost a metalogická pravda	33
5. Účelovost jako logická racionalita	35
III. Logická racionalita a její vztah k ostatním útvarům zásady o dostatečném důvodu	55
1. Poznámka terminologická	55
2. Počet útvarů zásady o dostatečném důvodu	57
3. Poznávací způsob kausálních a logických věd: obzvláště logický soud zde i tam	64
IV. Důsledky poznatku, že logická racionalita je jedině vhodným racionálním útvarem pro teleologii	70
V. Závěr a shrnutí poznatků	75

Druhá kniha.

Teleologické pojmy. (Str. 79—152)

I. Úvod	81
II. Teleologické pojmy	84
1. Všeobecně	84
2. Účel a prostředek	86
3. Užitečnost a škodlivost	88
4. Užitek a škoda	92
5. O prostředku zvláště	99
6. Potřeba	101
7. Upotřebitelnost	103
8. Statek	116
9. Vznik teleologické hierarchie	119
III. Závěrečné slovo o teleologických pojmech a jich teleologické povaze	128

Třetí kniha.

Formální vědní odpovědi teleologického myšlení: technické (technická fáze) a hospodářské (hospodářská fáze).

(Str. 135—352)

I. Rozhled	135
II. Forma myšlení technického	136
1. Všeobecně	136
2. Technická fáze	137
3. Kriteria technického myšlení	140
III. Forma myšlení hospodářského	141
1. Základní možnost chtění dvou či více postulátů zároveň	141
A. Rozdělení	141
B. Paralelní postuláty	141
C. Kolidující postuláty	141
a) Kolise postulátů jako následek omezenosti prostředku	142
b) Kolise postulátů plynoucí z dvojsečnosti použití jednoho a téhož prostředku	142
2. Vznik a podstatné složky hospodářského myšlení: hospodářská fáze a její schema	144

	Strana
3. Rozdíly technického a hospodářského způsobu myšlení	147
A. Teleologický rozsah a různé fáze	147
B. Hospodářské pojmy	147
4. O hospodářských pojmech zvláště	148
A. Náklad a výnos	148
a) Analýsa pojmů nákladu a výnosu	148
b) Konstruktivní výstavba pojmů nákladu a výnosu	150
c) Charakteristické znaky pojmů nákladu a výnosu	153
a) Znaky pojmu nákladu	153
β) Znaky pojmu výnosu	157
d) Definice pojmu nákladu a výnosu	158
e) Zjevy, jež můžeme podřadit pod pojem nákladu	159
f) Rozdíl technických pojmů užítka a škody a hospodářských pojmů nákladu a výnosu, ačkoli tyto jsou teleologicky také užitek a škodou	160
g) Rozdíly mé konstrukce pojmu nákladu a výnosu od obvyklého pojetí těchto pojmů	161
B. Spoření (a hospodaření)	162
a) Úvod	162
b) Pojmový obsah výrazu spoření, obzvláště diferenciace pojmů „hospodaření a spoření“	163
c) Dvojakost povahy nákladu, důležitá vzhledem k pojmu spoření	168
d) Spoření v přeneseném smyslu	172
e) Závěr	175
C. Hodnota hospodářská	177
a) Úvod	177
b) Dogmatický přehled učení o hospodářské hodnotě	178
c) Rozdělení pojmů hodnoty a společná úvaha pro všechny druhy hospodářské hodnoty	186
d) Hodnota statická (neboli situační) jakožto hospodářská	189
a) Úvod. Hospodářsky formální povaha hodnoty statické (situační)	189
β) Hospodářská povaha situační hodnoty	192
γ) Rozdíl mezi situační hodnotou a užitek	201
δ) Hospodářská relevance situační hodnoty	216
e) Hodnota směnná a hodnota dynamická	218
a) Úvod	218

	Strana
β) Hodnota směnná	219
γ) Hodnota dynamická	226
5. O hospodářské fázi zvláště	242
a) Rozhled	242
b) Soběstačnost (autarkie) hospodářské fáze a nepostradatelnost všech jejích členů	243
c) Články hospodářské fáze	246
a) Dvojí pojem nákladu uvnitř jedné hospodářské fáze	246
aa) Všeobecně	246
bb) Vyvrácení námitek proti nákladové povaze postulátu C v případě kolise, plynoucí z omezenosti prostředků (negativní důkaz dvojího nákladu)	250
cc) Positivní důkaz dvojího nákladu v jedné a téže hospodářské fázi	257
dd) Rozdíly obou nákladových pojmů A a C	258
aa) Rozdíl v povaze obou nákladů	258
$\beta\beta$) Rozdíly obou nákladů, spočívající v jejich upotřebitelnosti pro zjištění výnosových počtů	260
aaa) Pojem a dvojí druh výnosových počtů	260
bbb) Funkce obou nákladů se zřetelem ku zjištění obou výnosových počtů	263
β) Výnos B a přímý náklad C a jejich postavení jako složek při čistém výnosovém počtu hospodářské fáze	270
aa) Rozhled	270
bb) Proč lze vždy srovnávat pouze dva postuláty?	271
cc) Které postuláty fungují jako postuláty B a C	272
γ) Kritický postulát D hospodářské fáze (jediný účel této fáze)	275
aa) Postulát D jako kritický účelový postulát	275
bb) Postulát D explikativním (poznání umožňujícím) účelovým postulátem	277
aa) Úvodem	277
$\beta\beta$) Abychom vysvětlili chtěné akty, nemusíme vystoupiti až k nejvyššímu postulátu	279

	Strana
γγ) Kritický postulát <i>D</i> je myslitelný buď autoskopně nebo heteroskopně	283
δδ) Která data máme k dispozici ohledně postulátu <i>D</i> , ať již autoskopního nebo heteroskopního	285
aaa) Ve sféře postulátu <i>D</i> musí se nalézáti jak <i>B</i> tak <i>C</i>	285
bbb) Společná užitečnost <i>D</i> jest dána jak u <i>B</i> tak u <i>C</i> . Poměr těchto jednotlivých užitek k užítku společnému	286
ccc) Poznatek, že postulát <i>D</i> jest vyšší teleologický pojem a důsledky z toho plynoucí	287
d) Odlišnost konstrukce hospodářské fáze v celku i jejích členů od dosavadních pojetí hospodářské konstrukce	288
α) Hospodářská fáze jako celek	288
β) Odchylné pojetí jednotlivých členů hospodářské fáze a pojmů výnosových (nákladu a výnosu) zvláště	289
aa) Výnosové pojmy mé konstrukce jsou hospodářsky formální, proto platí jak pro subjektivní tak i objektivní sféru	290
αα) Liefmannovo pojetí nákladu a výnosu	290
ββ) Náklad a výnos v pojetí Englišově	295
γγ) Společné východisko obou učení je mylné, byť ovšem velmi láká k omylu	298
bb) Výnosové pojmy jsou podle mého pojetí povahy výlučně hospodářské	301
cc) V rámci téže hospodářské fáze máme dvojitý pojem nákladu (náklad přímý a nepřímý)	302
dd) Zhodnocení tří uvedených odchylek	304
6. Podstata „hospodářskosti“: vznik zákona maximálního čistého výnosu	307
a) Výsledkem povšechného zkoumání jest alternativa: buď postulát kritický, nebo diakritický	307
b) O kritickém postulátu zvláště	309
c) O diakritickém postulátu zvláště: zákon hospodářskosti, ekonomický princip	311

	Strana
d) Pravý význam diakritického postulátu: rozřešení konfliktu dvou kolidujících postulátů ve smyslu největšího relativního výnosu; hospodárskost jako kvalita, která uvedenou kolisi předpokládá a vy- žaduje jejího rozřešení v naznačeném smyslu . . .	318
7. O zákonu maximálního relativního výnosu zvláště . . .	322
a) Zákon o čistém výnosu v Liefmannově pojetí . . .	322
b) Postulát maximálního relativního a maximálního absolutního čistého výnosu	332
c) Zákon čistého výnosu a Liefmannův zákon o vy- rovnání hraničních výnosů	338
d) Praktické možnosti použití zákona o maximálním relativním čistém výnosu	343
e) Daná zásoba statků	345
IV. Z á v ě r	348